

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

N 2 2 1 5 0 1 3 1

**9.
razred**

Torek, 10. maj 2022 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki: učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik, svinčnik, radirko, šilček, barvne svinčnike in ravnilo. Preizkusu je priložena štiristranska barvna priloga.

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

v 9. razredu

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi odgovore napiši na črte v predvideni prostor znotraj okvirja, razen če je pri nalogi navedeno drugačno navodilo za reševanje.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravnega napiši na novo.

Barvne svinčnike in svinčnik uporablaj samo za risanje, barvanje ali načrtovanje.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

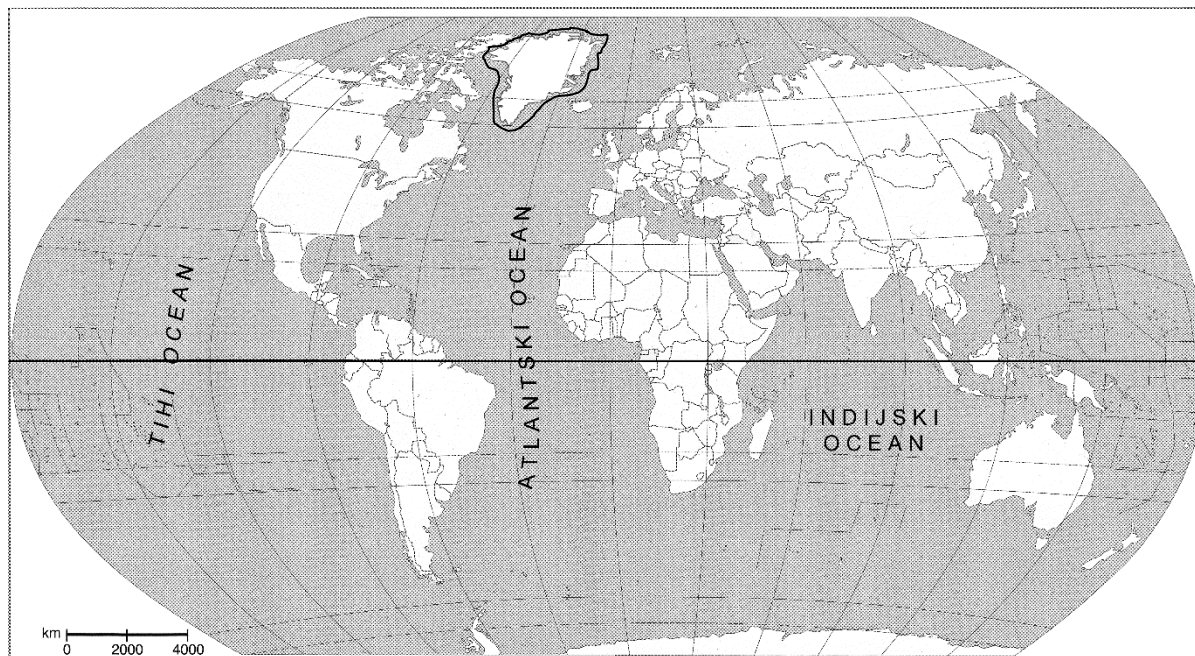
Preizkus ima 32 strani, od tega 2 prazni in 4 strani barvne priloge.

N 2 2 1 5 0 1 3 1 0 3

SVET**Celine in oceani**

1. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 1.

Slika 1: Zemljevid sveta

Obkroži DA, če trditev drži, in NE, če trditev ne drži.

Obkroženo kopno na zemljevidu je del celine Antarktike.

DA ☒ NE

Na južni polobli je delež kopnega večji od deleža morja.

DA ☒ NE

Najmanjšo celino oblivata Indijski in Tihi ocean.

☒ DA ☐ NE

(3 točke)

2. Nalogo boš reševal z uporabo grafikona na sliki 2.

V Afriki.4

(1 točka)

Družbena značilnost Južne Afrike

5. Nalogo boš reševal z uporabo besedila.

V 50. letih 20. stoletja so nacionalisti začeli uresničevati bursko zamisel o »beli Južni Afriki«, in sicer na tri načine: temeljito so ločili rase, temnopoltemu prebivalstvu so odvzeli politične in socialne pravice, uveljavili so strog policijski sistem, da bi preprečili upor ljudi. Prebivalstvo se je delilo na gospode in sluge, bele in nebele, zakonske zveze med skupinama so bile prepovedane. Rase so ločevali na vseh področjih javnega življenja in nebelo prebivalstvo zaprli v rezervate in mestne gete.

(Povzeto po: Jaenecke, H., 1979: Beli gospodarji. Tristo let vojne in nasilja v Južni Afriki. Ljubljana, Založba Borec. Str. 203–206.)

Kako imenujemo politiko rasnega razlikovanja, nekoč uzakonjeno v Južni Afriki, ki je opisana v besedilu?

Apartheid

(1 točka)

Posledica rasnega razlikovanja v Južni Afriki

6. Nalogo boš reševal z uporabo besedila pri nalogi 5 in slike 26 v barvni prilogi.

Razloži, zakaj je v revnejših delih južnoafriških mest (getih), kjer živi večinoma temnopolto prebivalstvo, stopnja kriminala zelo visoka.

Prebivalstvo je slabše plačano, zato ljudje vir preživetja iščejo v kriminalu/Prebivalstvo nima dostopa do delovnih mest, zato ljudje vir iščejo v kriminalu...

(1 točka)

N 2 2 1 5 0 1 3 1 0 7

Veri

7. Nalogo boš reševal z uporabo slik 4 in 5.

Slika 4: Zid objokovanja (Jeruzalem)

Slika 5: Sveti kamen Kaaba (Meka)

S katerima verama, ki sta značilni za Jugozahodno Azijo, sta povezani sliki 4 in 5?
Dopolni spodnji trditvi.

Slika 4 je povezana z judovsko/židovsko/hebrejsko vero.

Slika 5 je povezana z muslimansko/islamsko vero.

(2 točki)

Gorovje v Aziji

8. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 6.

Slika 6: Zemljevid Azije

Kako se imenuje gorovje, ki je na zemljevidu označeno s puščico?

Himalaja.

(1 točka)

9. a) Z uporabo enega od kazalnikov v preglednici 1 utemelji, katera država Južne Azije je bila na podlagi prikazanih podatkov najbolj razvita.

DRŽAVE	IZBRANI KAZALNIKI RAZVITOSTI DRŽAV			
	Naravna rast prebivalstva (v % na leto)	Delež prebivalstva, zaposlenega v kmetijstvu (v %)	Nepismeno prebivalstvo (v %)	Bruto domači proizvod (BDP) na prebivalca (v ameriških dolarjih na leto)
Bangladeš	2,4	67	62	230
Indija	1,9	66	48	310
Nepal	2,6	91	73	200
Šrilanka	1,4	39	10	640

(Vir: Bahar, I., Košak, M., 1999: Geografija 7 za sedmi razred 9-letne osnovne šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 134.)

9. a) Z uporabo enega od kazalnikov v preglednici 1 utemelji, katera država Južne Azije je bila na podlagi prikazanih podatkov najbolj razvita.

Ime države: Šrilanka

Utemeljitev: Najnižja naravna rast prebivalstva/najnižji delež prebivalstva zaposlen
v kmetijstvu/najnižji delež nepismenih/najvišji BDP na prebivalca

(1 točka)

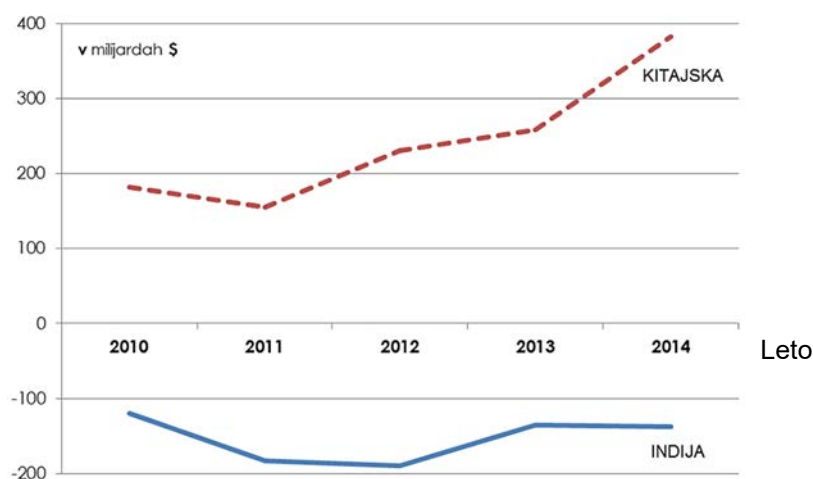
9. b) Iz preglednice 1 izpiši tisti kazalnik, ki se ob hitrem gospodarskem razvoju države najbolj poveča.

BDP na prebivalca.

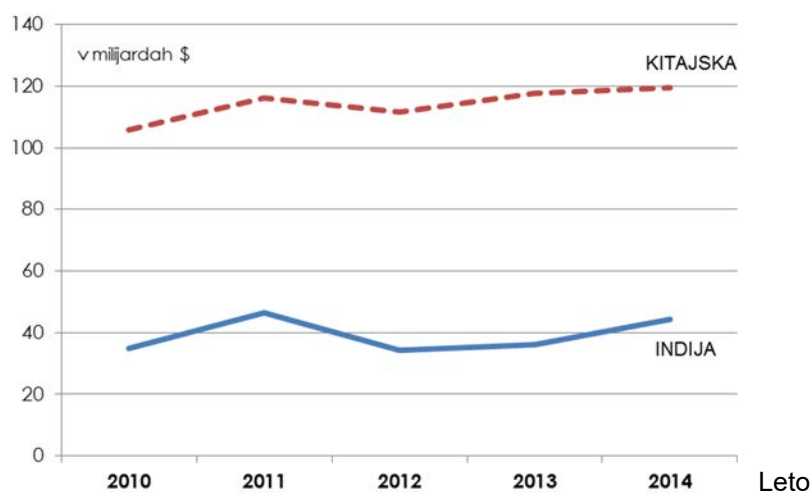
(1 točka)

N 2 2 1 5 0 1 3 1 0 9

Slika 7: Grafikon razlike med vrednostjo uvoza in izvoza

Slika 8: Grafikon vrednosti tujih naložb

9. c) Svetovna banka je napovedala, da bo Indija v letu 2013 z vrha najhitreje rastočih gospodarstev izrinila Kitajsko. Z uporabo grafikonov na slikah 7 in 8 pojasni, ali se je napoved Svetovne banke uresničila.

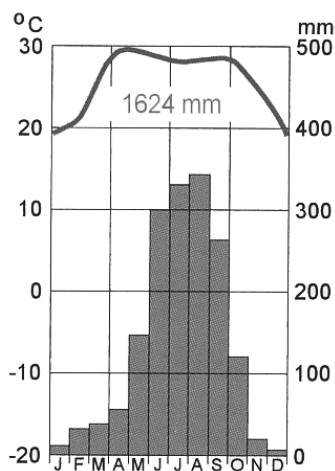
Ne, ker je bila vrednost naložb na Kitajskem ves čas višja od naložb v Indiji.

Ne, ker je bila razlika med vrednostjo uvoza in izvoza na Kitajskem ves čas višja kot v Indiji.

(1 točka)

Značilnosti monsunskega podnebja Južne Azije

10. Nalogo boš reševal z uporabo klimograma na sliki 9 in besedila.

Večji del Južne Azije leži v tropskem in subtropskem pasu ter je pod močnim vplivom sezonskih vetrov. V enem delu leta vetrovi pihajo s hladnejšega kopnega proti toplejšemu morju, v drugem delu leta pa s hladnejšega morja proti toplejšemu kopnemu in prinašajo padavine.

Slika 9: Klimogram

Primerjaj opis podnebnih značilnosti s prikazom na klimogramu. Zapiši dve utemeljitvi, da klimogram prikazuje v besedilu opisane značilnosti monsunskega podnebja.

Utemeljitev 1: Temperature so v vseh letnih časih visoke zaradi lege v tropskem ali/in subtropskem pasu.

Zimski del leta je sušen, saj vetrovi pihajo s (hladnejšega) kopnega proti (toplejšemu) morju.

Utemeljitev 2: Padavine so izrazito skoncentrirane v poletnem času/poletju, ko vetrovi pihajo s (hladnejšega) morja na (toplejše) kopno.

(2 točki)

(1 točka)

13. Preberi besedilo, oglej si sliko 28 v barvni prilogi in reši nalogo.

NEDELJA, 20. 5. 2012, 19.38

Bologna – Močan potresni sunek je v nedeljo zgodaj zjutraj stresel severno Italijo. Pri tem je umrlo najmanj sedem ljudi, več deset pa jih je bilo ranjenih. Potres z magnitudo 6,0 je povzročil tudi veliko gmočno škodo, predvsem na zgodovinskih objektih. Potres so čutili tudi v Sloveniji. Potres je povzročil veliko škodo tudi v kmetijstvu in živilski industriji.

(Vir: http://www.siol.net/novice/crna_kronika/2012/05/mrtvi_in_ranjeni_v_potresu_v_severni_italiji.aspx. Pridobljeno: 6. 8. 2012.)

13. a) Razloži, kako in zakaj je potresno obzeldenje bolj (ali manj) razširjeno v zgodovinskih objektih.

Stari in zgodovinski objekti so se podrli/so se porušili/so razpokali, ker niso protipotresno/potresno varno zgrajeni.

Stari in zgodovinski objekti so se podrli/so se porušili/so razpokali, ker so vlaganja države in lokalne skupnosti v njihovo (kakovostno) protipotresno obnovo skromna.

(1 točka)

13. b) Z uporabo slike 28 v barvni prilogi razloži en primer gospodarske škode, do katere je zaradi posledic potresa prišlo v kmetijstvu.

Zaradi razpok je oteženo obdelovanje polj, (s čimer se zmanjšuje pridelek).

Kmetijski pridelniki so poškodovani, zato jih ne morejo več prodati (po običajnih tržnih cenah/izpad dohodka).

Kmetijske površine so prizadete/zalite, zato bo pridelka manj oziroma ga ne bo (in bodo kmetje ob dohodek).

Fekalije lahko onesnažijo podtalnico, kar ogrozi vire namakanja in zastruplja poljščine, (zaradi česar bodo kmetje ob dohodek).

(1 točka)

(1 točka)

N 2 2 1 5 0 1 3 1 1 5

Politične razmere v Vzhodni Evropi

16. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 12.

Slika 12: Lega polotoka Krim

Zakaj je ozemlje polotoka Krim strateško pomembno za Rusijo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Krim je polotok, ki povezuje Rusijo s preostalo celinsko Azijo.
- B Na Krimu so strateško pomembna pristanišča Sredozemskega morja.
- ☒ C Lega in položaj polotoka sta odločilna za nadzor dogajanja v Črnem morju.
- D Krim je pomembno stičišče poti med Srednjo Evropo in Afriko.

(1 točka)

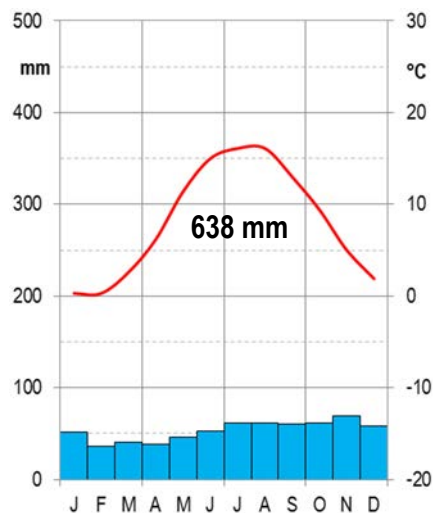

Kmetijstvo Severne Evrope

17. Nalogo boš reševal z uporabo besedila, slike 13, klimograma na sliki 14 in zemljevida na sliki 29 v barvni prilogi.

Slika 13: Kmetijska pokrajina na Danskem

Slika 14: Klimogram kraja na Danskem

Edina država Severne Evrope, kjer ima kmetijstvo pomembno vlogo, je Danska. Danska je pomembna evropska izvoznica hrane in živilskih izdelkov, predvsem svinjskega mesa, mlečnih izdelkov in jajc.

(Povzeto po: Senegačnik, J., 2013: Geografija Evrope in Azije. Učbenik za 7. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan.)

Razloži dva različna dejavnika, zaradi katerih ima kmetijstvo na Danskem pomembnejšo vlogo, kot jo ima na Norveškem.

Razlaga dejavnika 1: Danska ima uravnan nizek relief, ki omogoča strojno obdelavo.

Danska ima toplejše/oceansko podnebje, ki omogoča rast kulturnih rastlin.

Razlaga dejavnika 2: Danska ima bolj rodovitno prst, ki je osnova za velik hektarski donos.

(2 točki)

Promet Severne Evrope

18. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 15 in zemljevida na sliki 29 v barvni prilogi.

Slika 15: Železniško omrežje Finske

18. a) Kateri družbenogeografski dejavnik odločilno vpliva na to, da je gostota železniškega omrežja v srednjem in južnem delu Finske večja kot na severu?

Gosta poselitev/več naselij/več prebivalcev

(1 točka)

18. b) Kateri naravnogeografski dejavnik otežuje gradnjo infrastrukture (cest in železnice) v osrednjem in južnem delu Finske?

Jezera/mokrišča/barja/močvirja/vodovje

(1 točka)

18. c) Del ladijskega prometa na Finskem v toplem delu leta poteka v Botniškem zalivu. Zakaj je ta promet v hladni polovici leta močno otežen?

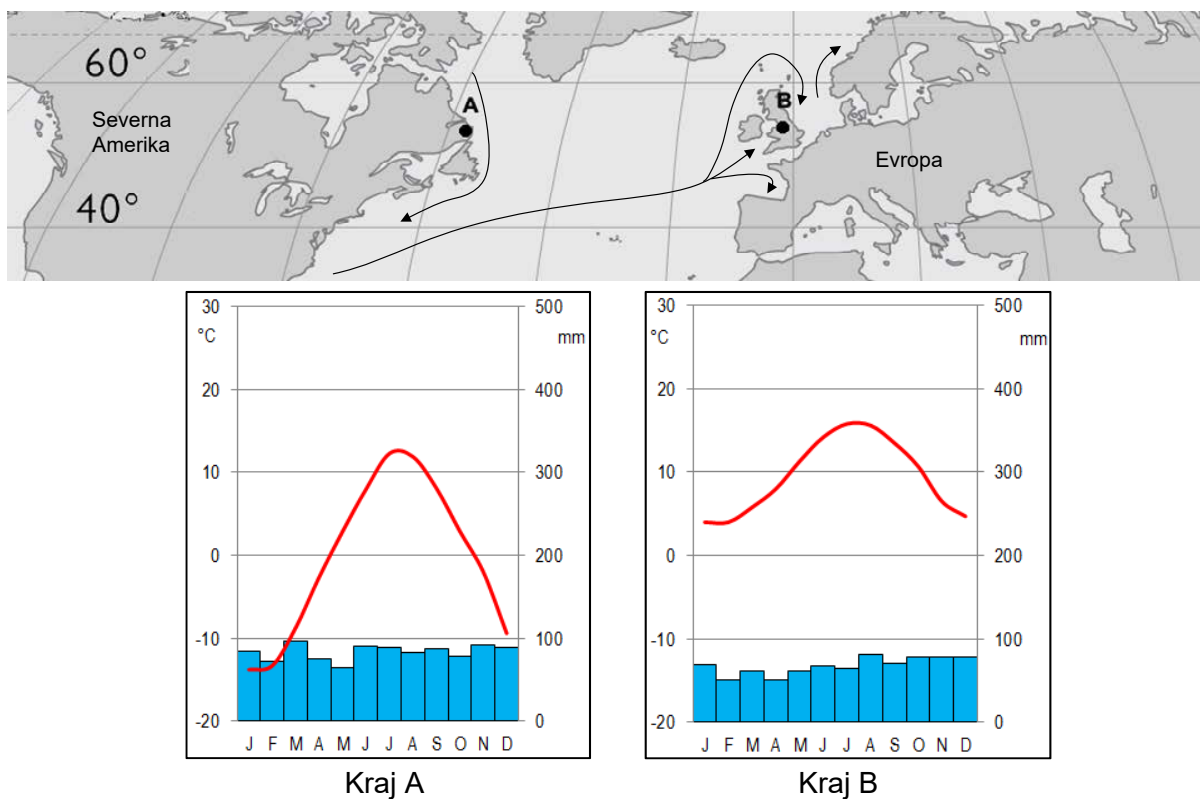
Ker so vode Botniškega zaliva v hladnem delu leta zamrznjene. Zaradi plavajočega ledu v Botniškem jezeru.

(1 točka)

Podnebje in Zalivski tok

19. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida in klimogramov na sliki 16.

Slika 16: Podnebne značilnosti krajev s podobno geografsko širino

Obkroži DA, če je trditev pravilna, in NE, če trditev ni pravilna.

Kraja A in B ležita ob Atlantskem oceanu, zato imata oba oceansko podnebje.

DA NE

Na manjše letne temperaturne amplitude v kraju A vpliva Zalivski tok.

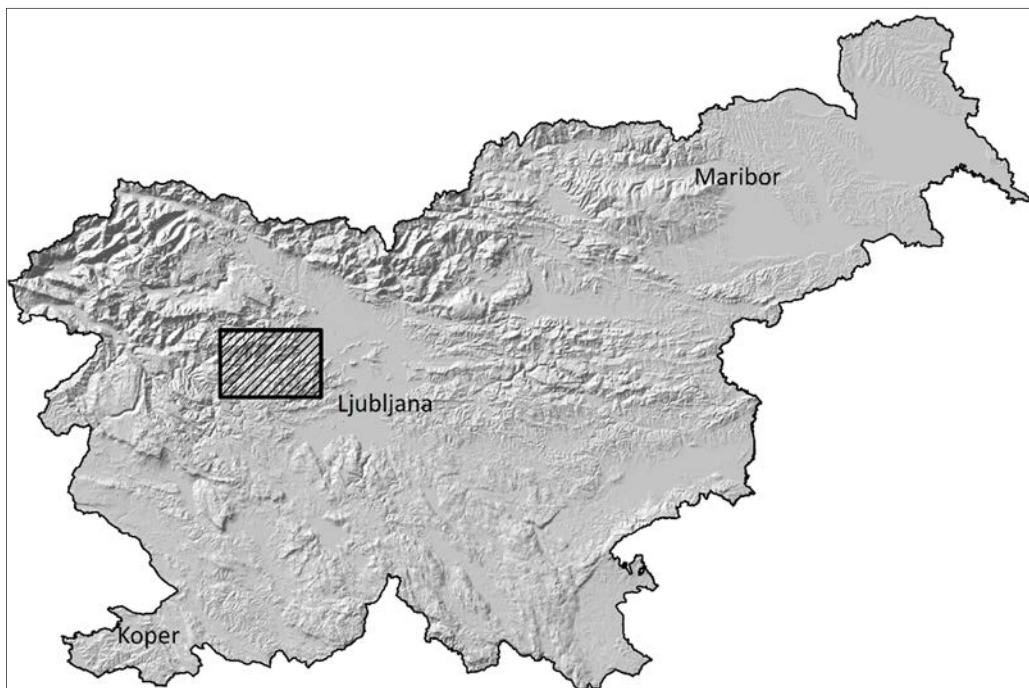
DA NE

(2 točki)

Značilnosti naravnogeografske enote Slovenije

22. Nalogo boš reševal z uporabo zemljevida na sliki 18 in slike 31 v barvni prilogi.

Slika 18: Zemljevid Slovenije z označenim območjem

22. a) V katero naravnogeografsko enoto Slovenije uvrščamo območje, ki je na zemljevidu označeno s pravokotnikom in prikazano na sliki 31 v barvni prilogi?

Predalpske pokrajine

(1 točka)

22. b) Poimenuj prevladujočo kmetijsko panogo na območju, ki je na zemljevidu označeno s pravokotnikom in prikazano na sliki 31 v barvni prilogi.

Živinoreje/govedoreja/ovčereja

(1 točka)

(2 točki)

25. Slovenci živijo tudi v sosednjih državah. Na Hrvaškem so večinoma razpršeni po večjih mestih, v Italiji, Avstriji in na Madžarskem pa živijo blizu meje in imajo status avtohtone narodne manjšine.

zdomci, dnevni migranti, zamejski Slovenci, izseljenci

(1 točka)

26. V srednje velikem naselju so zaprli industrijski obrat. Razloži eno negativno družbenogeografsko spremembo v kraju, ki je posledica zaprtja obrata.

Zaprejo se lahko šole/vrtci/trgovine/banke/pošte. Ljudje ne morejo obnoviti zgradb, pokažejo se socialni problemi...

(1 točka)

Značilnosti Dinarskokraških pokrajin

28. a) Kako se imenuje kraško polje, ki je na zemljevidu na sliki 33 v barvni prilogi označeno s črko A?

Cerkniško polje

(1 točka)

Slika 20: Vrste izvirov in ponorov

28. b) Z uporabo slike 20 in zemljevida na sliki 33 v barvni prilogi razloži, katere reke imenujemo ponikalnice.

Ponikalnice so reke, ki izvirajo na eni strani kraškega polja in na drugi strani poniknejo.

Ponikalnice so reke, ki ob stiku s prepustno podlago poniknejo in tečejo pod površjem.

Reka, ki izmenično teče na površini in v podzemlju.

(1 točka)

Slika 1: Fedrizzi, E., Della Valentina, G., 2007: Lezioni di geografia. Guida per l'insegnante. Bologna, Minerva Scuola. Str. 101.

Slika 3: www.albertaoilmagazine.com/wp-content/uploads/2010/09.jpg. Pridobljeno: 19. 1. 2016.

Slika 5: Godec, G., in drugi, 2003: Geografija Azije, elektronski vir, zgoščenka. Maribor, Svarog.

Slika 7: <http://www.commerce.nic.in/eidb/> in <http://www.stats.gov.cn/tjsj/nds/2015/html/EN1101.jpg>.

Pridobljeno: 10. 2. 2016.

Slika 8: http://dipp.nic.in/English/Publications/FDI_Statistics/2015/FDI_FactSheet_JulyAugustSeptember2015.pdf
in <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2015/html/EN1101.jpg>. Pridobljeno: 10. 2. 2016.

Slika 9: Senegačnik, J., 2009: Geografija Evrope in Azije. Učbenik za 7. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 109

Slika 10: <http://www.stat.gov.mk/Publikacii/knjigaXIII.pdf>. Pridoblieno: 10. 2. 2016.

Slika 11: http://www.siol.net/novice/svet/2015/09/zaradi_migrantov_na_progi_ustavili_zelezniski_promet_pod_rokavskim_prelivom.aspx. Pridoblieno: 7. 1. 2016.

Slika 12: www.natureearthdata.com. Pridoblieno: 15. 12. 2021.

Slika 13: <http://www.valuwalk.com/2012/03/saving-farms-a-good-idea/>. Pridoblieno: 7. 1. 2016.

Slika 14: <https://www.dmi.dk/vejr/arkiver/normaler-og-ekstremere/klimanormaler-dk/>. Pridobljeno: 24. 10. 2018.

Slika 15: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/44/Finnish_railroad_network-en.svg.

Pridobljeno: 9. 3. 2016.

Slika 16: Arhiv Ric.

Slika 17: Senegačnik, J., 2012: Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 11.

Slika 18: http://www.geopedia.si/#T105_x482560_y112240_s9_b3. Pridobljeno: 23. 3. 2016.

Slika 19: Senegačnik, J., 2012: Geografija Slovenije. Učbenik za 9. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 43.

Slika 20: Hočevar, M., in drugi, 2000: Geografija. Shematski pregledi. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije. Str. 32.

Slika 21: Račič, J., Večerič, D., 2006: Geografija 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole.

Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 40.

Slika 22: <http://www.modrijan.si/slv/content/download/10140/120355/version/2/file/Klimogram+Kredarice.jpg>.

Pridoblieno: 23. 1. 2014.

Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši. Tukaj ne piši.

Prazna stran

BARVNA PRILOGA

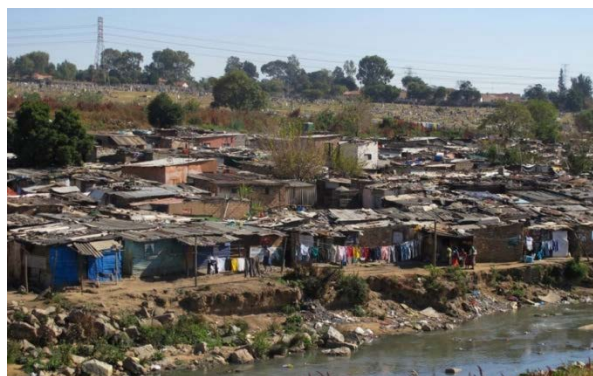
Slika 23: Zemljevid Severne Amerike

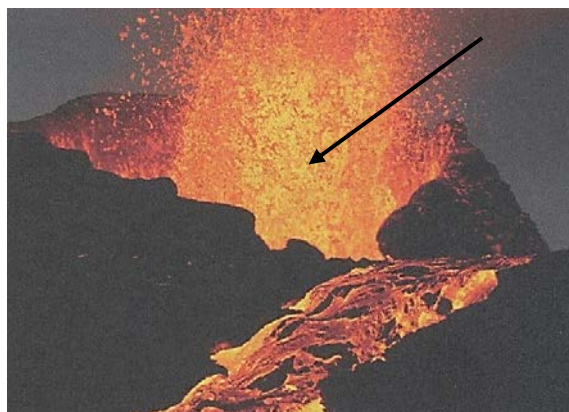
Slika 24: Rastlinstvo v Severni Ameriki

Slika 25: Rastlinstvo v Severni Ameriki

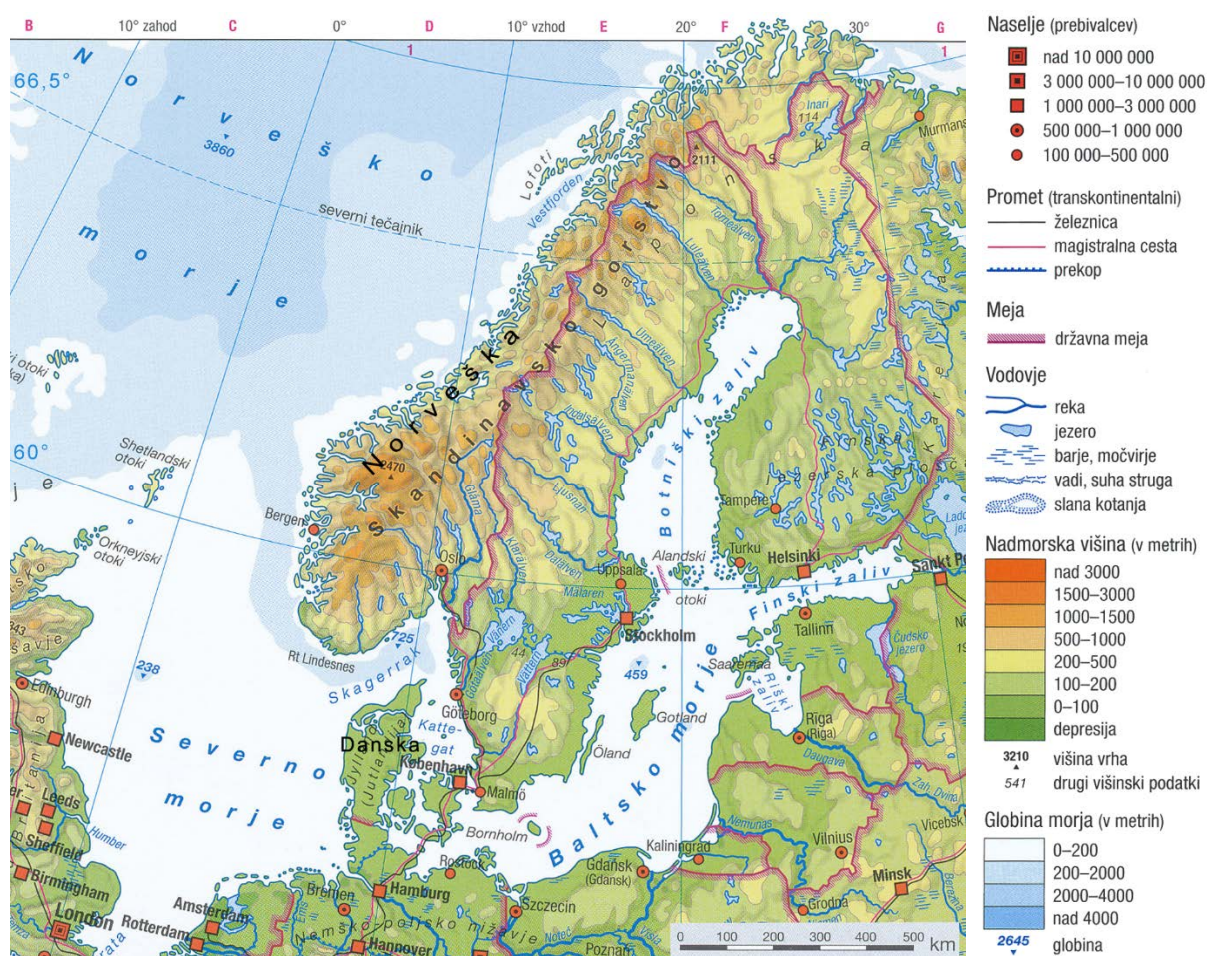
Slika 26: Naselje (geto) v okolici Johannesburga v Južni Afriki

Slika 27: Vulkan

Slika 28: Posledica potresa na polju v Italiji

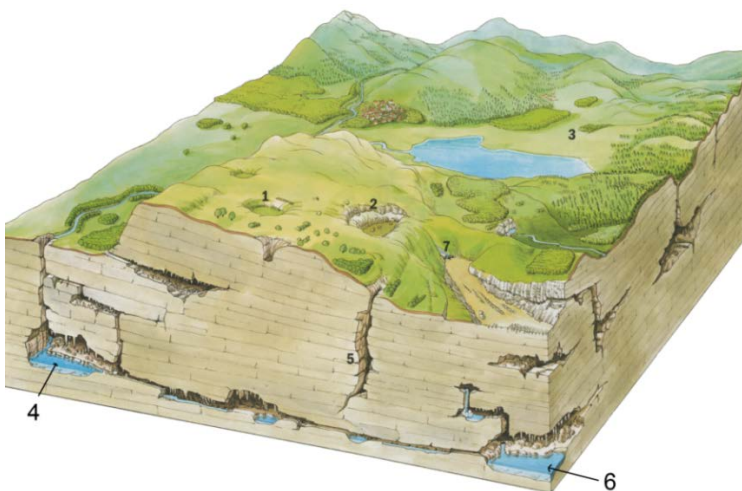
Slika 29: Skandinavski polotok

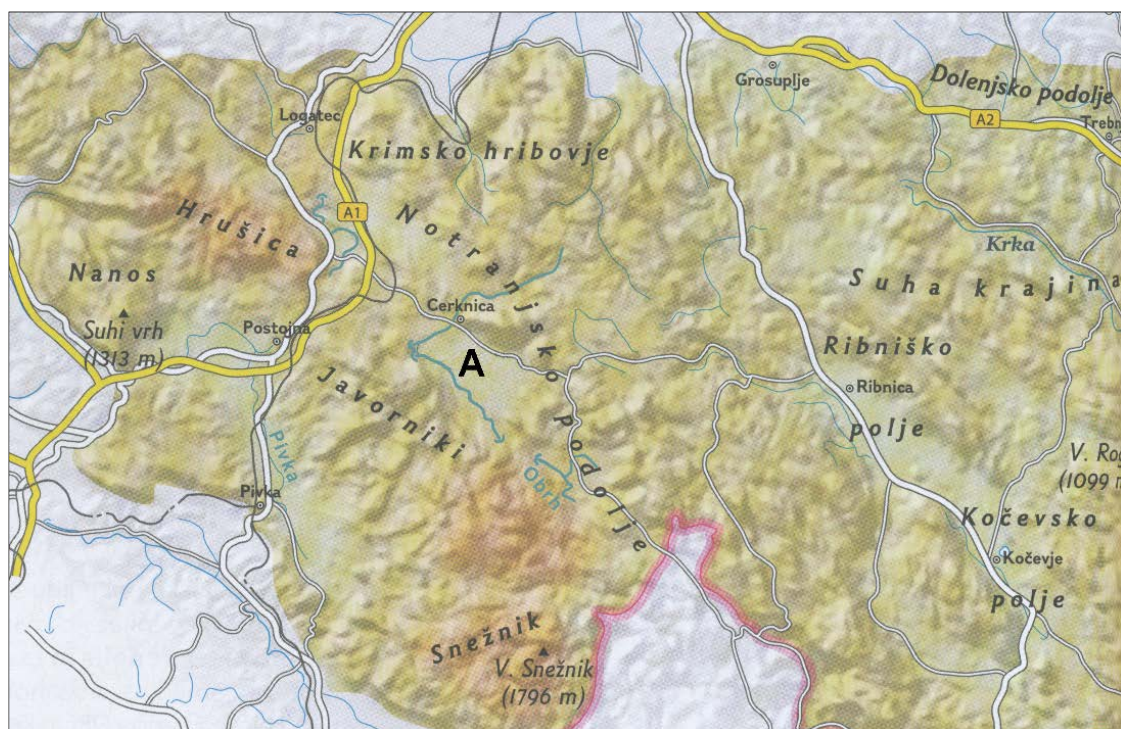
Slika 30: Kmetijsko-gozdna pokrajina ob mrtvicah reke Mure

Slika 31: Slovenska pokrajina

Slika 32: Površje Dinarskokraških pokrajin

Slika 33: Zemljevid Dinarskokraških pokrajin

Viri slik:

- Slika 23: Köhler, R., in drugi, 2008: Nuovo Atlante. I paesi extraeuropei (vol. E). Milano, Fabbri Editori. Str. 237.
- Slika 24: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/02_3.jpg. Pridobljeno: 19. 1. 2016.
- Slika 25: Osebni vir.
- Slika 26: <https://dilemmaxdotnet.files.wordpress.com/2012/10/alexandra-johannesburg-gauteng.jpg>. Pridobljeno: 18. 1. 2016.
- Slika 27: Verdev, H., 2009: Raziskujem stari svet 7. Učbenik za geografijo v sedmem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus. Str. 45.
- Slika 28: http://www.ilpost.it/wpcontent/uploads/2012/05/564786_389506154434088_172757972775575_1146145_184302424_n.jpeg. Pridobljeno: 8. 3. 2016.
- Slika 29: Natek, K., 2010: Atlas sveta za osnovne in srednje šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 28.
- Slika 30: http://www.lenarcic.net/admin/galerija/19/26641_Muraa0002.jpg. Pridobljeno: 23. 3. 2016.
- Slika 31: <http://uciteljska.net/kvizi/HotPot/ModrijanSlo/NarGeog.jpg>. Pridobljeno: 23. 3. 2016.
- Slika 32: Račič, J., Večerič, D., 2006: Geografija 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Mladinska knjiga. Str. 59.
- Slika 33: Verdev, H., 2011: Raziskujem Slovenijo 9. Učbenik za geografijo v devetem razredu osnovne šole. Ljubljana, Rokus. Str. 80.
- Slika 34: Senegačnik, J., 2000: Živim v Sloveniji: geografija za 8. razred osnovne šole. Ljubljana, Modrijan. Str. 41.